

DE VERENIGINGEN DIE IJVEREN VOOR INTEGRATIE VIA HUISVESTING (VIH) VERSTERKEN

Alle maatregelen die worden geëvalueerd in de Woonbarometers van 2022 en 2024, en onze methodologie, kan u vinden op rbdh-bbrow.be/nl/woonbarometer.

CONTEXT

De “verenigingen die ijveren voor integratie via huisvesting” (VIH) hebben tot doel om in het Brusselse Gewest de integratie via huisvesting na te streven van personen of gezinnen die zich in een sociaal onzekere situatie bevinden (omwille van financiële en gezondheidsredenen, moeilijkheden m.b.t. levensonderhoud of de toegang tot informatie).

De verenigingen ontwikkelen daarvoor diverse acties (gaande van eerstelijns-informatie, juridische, financiële en technische ondersteuning, vormingen, collectieve projecten, bestrijding van leegstand, tot het aanbieden van (tijdelijke) huisvesting en richten zich tot een divers doelpubliek.

De sector van de VIH bestaat al een hele tijd, en heeft haar naam en ook haar gemeenschappelijke noemer te danken aan het eerste besluit waarmee ze erkend en gesubsidieerd werden door het Brusselse Gewest: het besluit “Verenigingen die ijveren via de integratie via de huisvesting” uit 1992. In 2023 waren 47 verenigingen erkend en gesubsidieerd voor een bedrag van meer dan 4 miljoen euro.

Ook de vzw BBRoW is erkend als VIH en ontving in 2023 voor haar werking een subsidiebedrag van 211.000 euro. De BBRoW maakt ook deel uit van het begeleidingscomité VIH. Van de 60 leden-verenigingen van de BBRoW zijn er een dertigtal erkend en gesubsidieerd als VIH.

Vanuit de regering, het parlement, maar ook het Rekenhof, werden er al een hele tijd vragen gesteld over onder andere de criteria voor erkenning en subsidiëring van de verenigingen, het aantal personen dat door de sector wordt bijgestaan, enz.

De verenigingen zelf vroegen al jaren om een verhoogde en meerjarige subsidie (in plaats van de jaarlijkse subsidie-aanvraag), maar ook dat er bij de begrotingsbesprekingen in september/oktober meer zou worden rekening gehouden met de reële vraag van de sector op basis van de in augustus ingediende subsidie-aanvragen én dat de subsidies sneller zouden worden goedgekeurd en uitbetaald.

MAATREGEL

Herzien van de criteria en de berekening subsidie van de VIH

Nuttig 

Toereikend **BESCHRIJVING**

Het kabinet van staatssecretaris Ben Hamou lanceerde in 2020 een [uitgebreide studie](#) over de sector, met de bedoeling om de sector 'te versterken'. De studie werd opgeleverd in 2021 en op basis hiervan werden – via een hervorming van het [erkennings- en subsidiebesluit](#) in september 2023 – onder andere de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1/ De missies van de VIH worden gegroepeerd rond drie assen:

- Psychosociale eerstelijnsbegeleiding;
- algemene informatie, opleiding, vertegenwoordiging van de doelgroepen en verdediging van de belangen op het gebied van huisvesting en
- het ter beschikking stellen van woningen.

2/ De erkende VIH's zijn van rechtswege ook erkend om op vraag van de Gewestelijke Huisvestingsinspectie (DGHI) discriminatietesten uit te voeren (Huisvestingscode), op voorwaarde dat ze de door het DGHI georganiseerde opleiding volgen. De VIH's die deze discriminatietesten willen uitvoeren, zullen een aanvullende subsidie van 5.000 euro per jaar ontvangen, op voorwaarde dat ze minstens 10 testen per jaar uitvoeren

3/ De VIH's dienen een erkenningsaanvraag in voor een periode van 3 jaar en een subsidieaanvraag in die gebaseerd is op het aantal VTE's dat nodig is voor de uitvoering van de missies waaraan de vereniging werkt, en de omvang van de projecten. Het hoofdbedrag van de subsidie (gebaseerd dus op de personeels- en specifieke projectkosten) zal met 20 % worden verhoogd om de algemene werkingskosten te dekken.

4/ Er wordt een minimumdrempel van 20.000 euro ingevoerd voor het toekennen van een subsidie.

5/ In het kader van een subsidieverlenging (in 2^e en 3^e jaar van de erkenningsperiode) wordt het deel van de subsidie dat aan de vereniging wordt toegekend om de salarissen te betalen, jaarlijks geïndexeerd.

6/ De administratie huisvesting heeft een online typeformulier opgesteld voor het activiteitenverslag dat de verenigingen jaarlijks moeten indienen.

EVALUATIE

Globaal gezien zijn de wijzigingen die via het besluit van september 2023 een stap vooruit, maar de belangrijke vraag van de verenigingen naar een meerjarige subsidie werd bijvoorbeeld niet beantwoordt.

De hergroepering van de missies van de verenigingen rond 3 assen – in een poging om meer duidelijkheid te creëren rond de specificiteit van de sector die onvoldoende gekend is – zal voor de meeste verenigingen in de praktijk weinig impact hebben. In het besluit wordt immers ook opgesomd welke activiteiten in elk van de drie assen thuishoren en die lijst is zeer ruim en bevat bijna al de activiteiten die ook nu al door de verenigingen worden uitgevoerd.¹

De ‘automatische’ erkenning van de VIH voor het uitvoeren van discriminatietests werd ingevoerd om de DGHI meer mogelijkheden te geven. De DGHI voert op dit moment zo’n 10 discriminatietests uit per maand (meestal per mail), maar het ontbreekt hen aan bepaalde profielen en beschermde criteria om effectief over te kunnen gaan tot testen. Bedoeling is hier dus dat verenigingen die over dergelijke profielen beschikken (bijvoorbeeld mensen met een handicap) de test uitvoeren. Van de 50 erkende VIH hebben er tot nu toe een 16-tal de noodzakelijke opleiding gevolgd.

Voor de subsidiering zelf moeten we warm en koud blazen. Op papier komt het logisch over dat de subsidie(-aanvraag) vooral gebaseerd is op de personeels- en projectkost. Het feit dat hier dan forfaitair 20 % wordt bijgeteld voor algemene kosten is ook een goed principe. Maar in de praktijk blijft het afwachten welk budget VIH de staatsecretaris voor huisvesting kan ‘losweken’ tijdens de begrotingsbesprekingen en blijft het voor de verenigingen onduidelijk of ze hun gevraagde subsidiebedrag – gebaseerd op de nodige vte voor uitvoering van hun projecten – ook zullen krijgen.

Staatssecretaris Ben Hamou heeft in de gewestbegroting 2024 een belangrijke verhoging van het VIH-budget kunnen bekomen van 4 miljoen euro naar 6 miljoen euro. Dat liet toe om de subsidies voor de verenigingen te verhogen (maar dat was ook nodig gezien de sterke inflatie van de loonkost) en vier bijkomende verenigingen te erkennen, waarmee het totale aantal erkende VIH-verenigingen nu 51 bedraagt. U moet ook weten dat de verenigingen voor 8 miljoen euro subsidie-aanvragen hadden ingediend. Het blijft voor de sector onduidelijk op basis van welke criteria kabinet en administratie de subsidiepot uiteindelijk verdelen.

De vraag voor een meerjarige subsidiëring werd niet weerhouden door de regering. Hoewel dit bestaat voor andere sectoren, bleek dit voor de VIH niet mogelijk. Dat maakt dat de VIH in een vreemde situatie zitten: voor de erkenning van 3 jaar moeten ze een meerjarig project indienen, de subsidie wordt berekend op basis van de personeels- en projectkost voor het 1^e jaar, verhoogd met 20 % forfait, en wordt geïndexeerd tijdens het 2^e en 3^e jaar. Voor de verantwoording van de subsidie moeten ze echter ieder jaar – ondanks het feit dus dat ze aan een meerjarig project werken – een activiteitenverslag en gedetailleerde onkostenverantwoording indienen (niet alleen voor personeels- en projectkosten, maar ook voor het forfait van 20 %) waarbij kosten die over meerdere jaren lopen niet worden aanvaard door de administratie (aflossingen, provisie vakantiegeld...).

Het online activiteitenverslag is er gekomen om enige uniformiteit in de rapportering te krijgen, en vooral om over meer gedetailleerde cijfers te beschikken (doelpubliek, aantal bijgestane personen, meest voorkomende problemen...) die de staatsecretaris kan gebruiken in haar antwoorden op parlementaire vragen en verweer tegen kritische opmerkingen binnen de regering rond de subsidiëring van de VIH.

Een laatste opmerking over de VIH gaat over de rol van het begeleidingscomité VIH. Dat comité is samengesteld uit 4 vertegenwoordigers van de verenigingen (BBRoW, Fébul, Syndicat des Locataires en Habiter Bruxelles), 2 personen van de Administratie Huisvesting en 1 consultant van het kabinet Huisvesting. In de praktijk moeten we vaststellen dat dit comité teveel een informatiecomité blijft waar beslissingen van administratie en kabinet worden meegedeeld en te weinig een overlegcomité is, omdat er nauwelijks ruimte en tijd wordt gegeven aan de verenigingen voor ernstig overleg en terugkoppeling naar onze leden. Vooral de BBRoW en Febul proberen al jaren – in overleg met hun leden – daar verandering in te krijgen, maar botsen al te vaak op een muur. Ook het feit dat de sector zeer divers is samengesteld, dat we in het comité niet namens alle verenigingen spreken, maar enkel namens onze leden-verenigingen doet ons vragen stellen naar het nut van het begeleidingscomitécomité.

VOORSTELLEN:

- De VIH blijven vragende partij voor een meerjarige subsidiëring
- Verantwoording van de subsidie moet gebeuren op basis van personeels- en meerjarige projectkost. Voor het forfait van 20 % – indien dit moet worden gecontroleerd – volstaan steekproeven.
- De rol van het overlegcomité VIH moet ernstig worden genomen door administratie en kabinet, met voldoende ruimte en tijd voor terugkoppeling naar de verenigingen.

Bronnen:

- Isis Consult, *Évaluation des missions des associations d'intertion par le logement en région de Bruxelles-Capitale, Rapport Final*, mai 2021.
- [Besluit van 14 september 2023](#) tot wijziging van het besluit van de Brusselse hoofdstedelijke Regering van 7 juli 2016 betreffende de toekenning van subsidies aan verenigingen die ijveren voor de integratie via de huisvesting
- [Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 15 juni 2023](#) tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van acteurs en van erkende verenigingen die ijveren voor de integratie via huisvesting voor het uitvoeren van discriminatietesten in de huisvestingssector in uitvoering van artikel 214bis van de Brusselse Huisvestingscode.

1. Beschrijving van de drie assen in het besluit van 14 september 2023:

1/ Psychosociale eerstelijnsbegeleiding die zich omschrijft als administratieve, technische of juridische begeleiding met het oog op een verbetering van de levensomstandigheden van personen, gezinnen of groepen. Deze begeleiding kan verschillende activiteiten omvatten, zoals: – begeleiding bij het activeren van de rechten van verzoekers en bij hun administratieve stappen voor het recht op huisvesting; – actieve begeleiding bij de zoektocht naar een woning op de huurmarkt; – bemiddelingsopdrachten tussen kandidaat-huurders en eigenaars, evenals tussen huurders en eigenaars; – begeleiding bij bemiddeling en juridische bijstand; – begeleiding van huishoudens die een aankoopproject beogen; – steun, op vraag van kwetsbare bewoners en te hunner voordeel, voor de verbetering van de kwaliteit van hun woning, diens financiële toegankelijkheid of de aanpassing van de woning aan de handicap.

2/ algemene informatie, opleiding, vertegenwoordiging van de doelgroepen en verdediging van de belangen op het gebied van huisvesting, gericht op: – individuele en/of collectieve opleidingen en initiatieven, organisatie van gesprekken en permanenties om algemene informatie over toegang tot huisvesting te verspreiden; – de verdediging van de belangen, de vertegenwoordiging van specifieke doelgroepen en de pleidooien met betrekking tot het recht op huisvesting; – de ontwikkeling van specifieke projecten en instrumenten inzake huisvesting, ten behoeve van personen in moeilijkheden om hen te helpen aan een betaalbare prijs toegang tot een kwaliteitsvolle woning te verkrijgen; – de ontwikkeling van initiatieven ter bevordering van het recht op huisvesting, met inbegrip van het verzamelen, het opstellen en het meedelen van onderzoeken, ondersteuning, begeleiding en netwerkvorming van rechtspersonen of natuurlijke personen die initiatieven ten behoeve van het recht op huisvesting tot stand brengen; – de ontwikkeling van communicatieacties in de media; – netwerken en intersectorale bijeenkomsten.

3/ het ter beschikking stellen van woningen: – rechtstreekse terbeschikkingstelling via een eigen vastgoedpark of onrechtstreeks via een overeenkomst met verschillende instellingen; – de oprichting en promotie van solidaire/intergenerationele woningen.